

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Virkkula, Outi; Pesola, Tuomo; Laurell, Hanna

Julkaisun nimi: Asiantuntija maaseudun muutoksessa : työhyvinvointinäkökulma

Julkaisuvuosi: 2021

Versio: Kustantajan versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Virkkula, O., Pesola, T. & Laurell, H. (2021). Asiantuntija maaseudun muutoksessa: työhyvinvointinäkökulma. Oulun ammattikorkeakoulun tekniikan ja luonnonvara-alan lehti: Oamk_telulainen, 2(4), 29-30.
https://issuu.com/telu_oamk/docs/telulainen_vol2_nro4

Asiantuntija maaseudun muutoksessa – työhyvinvointinäkökulma

Asiantuntijan työ on monitahoista ja jatkuvassa muutoksessa. Muutostilanne edellyttää jatkuvaa kehittymistä. Lisäksi se rasittaa asiantuntijan työkykyä ja -tyytyväisyyttä. Tässä artikkelissa asiantuntijatyötä tarkastellaan Oulun ammattikorkeakoulun (Oamk) luonnonvara-alan henkilöstön työarjessa.

Oamkin Luonnonvara-alalla merkittävänä kuormitustekijänä on työn sirpaleisuus. Maaseutuelinkeinojen tutkinto-ohjelmasta valmistuvan agrologin (amk) osaamisalue on laaja. Luonnonvara-alan henkilöstön tulee hallita useita tuotannonaloja ja niihin liittyvää yrittäjyyttä. Koska luonnonvara-ala on pieni ala, asiantuntijan erikoistuminen toimialan erityiskysymyksiin omin voimin on mahdotonta. Tarvitaan muun muassa hankeyhteistyötä, joka lisää työn hajanaisuutta. Asiantuntijatyön kuormittavuuteen vaikuttavat myös yhä niukkenevat työaikaresurssit ja kasvavat tulosvaatimukset. Yhtälö on ongelmallinen.

Yhteistyöllä työhyvinvointia tukevia toimia

Asiantuntijana maaseudun muutoksessa -hankkeessa kahden erilaisen, mutta samalla toimialalla toimivan organisaation yhteistyöllä vastataan työn kehittämisen ja työhyvinvoinnin haasteisiin. Oamk Luonnonvara-ala ja ProAgria Oulu ovat pitkään tehneet yhteistyötä. Sitä edelleen syventämällä ja systematisoimalla löytyy hyötyjä, jotka samanaikaisesti kehittävät työtä ja sen tuottavuutta sekä lisäävät työhyvinvointia. Työn ja työhyvinvoinnin kehittäminen ovat sidoksissa toisiinsa.

Työhyvinvointia edistävä yhteistyö käynnistettiin keväällä 2021. Työterveyslaitos (TTL) toimii hankkeessa työn ja työhyvinvoinnin asiantuntijaorganisaationa. TTL:n asiantuntijoiden tuella toteutettiin Työn kehityskartta -työpaja ja Sytyttävä-työpaja Oamkin Luonnonvara-alan ja ProAgria Oulun henkilöstölle. Työpajoihin kutsuttiin kaikki asiantuntijat, jotka jaettiin osaamisalueittain viiteen teemaryhmään: talous (1 kpl), kasvi (1 kpl), kotieläin (2 kpl), maaseudun yritys (3 kpl) ja ympäristö (1 kpl). Näistä muodostui yhteensä kahdeksan pienryhmää. Jokaisessa pienryhmässä oli edustajia molemmista organisaatioista, millä tuettiin saman osaamisalueen asiantuntijoiden organisaatorajat ylittävää tiimitymistä. Yhteistyön syventäminen on yksi hankkeen päätavoitteista.

Työpajoissa kohti yhteisiä kokeiluja

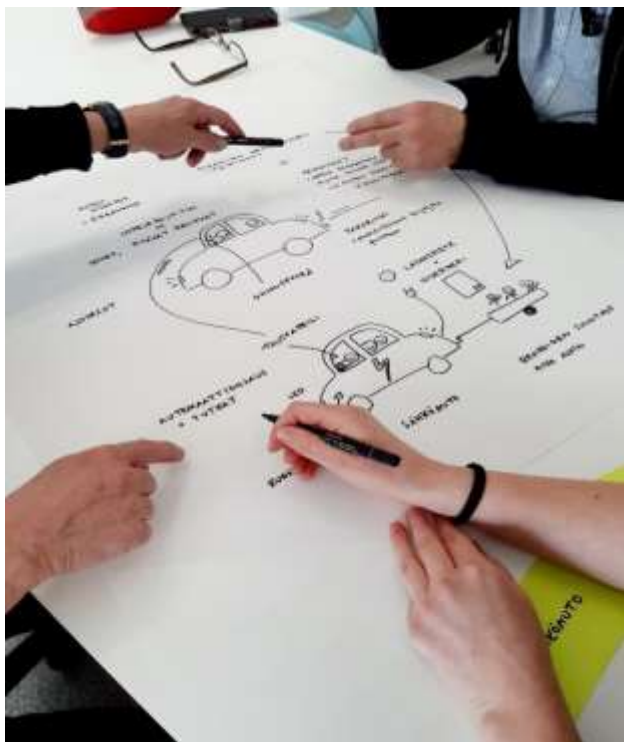
Suurin osa työpajoista toteutettiin etänä. Suurimassa osassa pienryhmiä järjestettiin ensin Työn kehityskartta -työpaja, minkä jälkeen pidettiin Sytyttävä-työpaja. Työn kehityskartta -työpajassa rakennettiin yhteistä ymmärrystä asiantuntijatyön muutoksesta ja työn nykytilasta. Päätavoitteena oli määritellä yhteinen tulevaisuuden näkymä ja toimintatapa. Tässä hyödynnettiin nelikenttäanalyysia.

Työn kehityskarttan nelikenttä ja ulottuvuudet

Sytyttävä-työpajoissa (Salmi ym. 2018) määriteltiin ensiksi hyvinvoivan asiantuntijan ominaisuudet, mikä tehtiin autoharjoituksen avulla. Tämän jälkeen rakennettiin pienryhmässä työkykytalo. Työkyky perustuu työntekijän terveyteen ja toimintakykyyn (Työterveyslaitos 2021).

Työpajan päätteeksi tunnistettiin työhyvinvointia tukevia kehittämiskohteita ja kokeiluja asiantuntijan työarkeen sekä Oamkin Luonnonvara-alan ja ProAgria Oulun väliseen yhteistyöhön. Kehittämiskohteisiin tiivistyivät pienryhmien keskeiset huomioid kahdesta työpajasta. Kehittämiskohteita tuotettiin runsaasti. Työpajoihin osallistuttiin hyvin, osallistuminen oli aktiivista ja palaute rohkaisevaa. Osallistuminen omaa työtä, työyhteisöä ja yhteistyötä koskevaan keskusteluun ja suunnitteluun oli motivoivaa ja jo itsessään työyhteisön hyvinvointia tukevaa.

Hyvinvoivan työntekijän ominaisuuksia autoharjoituksessa, erään pienryhmän näkemys

Muuttuviin asiakastarpeisiin vastataan yhdessä

Työterveyslaitos kokosi yhteen kahdeksan pienryhmän kahden työpajan tulokset syksyllä 2021. Kun nykyistä toimintamallia kuvaa yksin tekeminen ja yhteistyön satunnaisuus, uuteen toimintamalliin tiivistyy ajatus yhdessä tekemisestä muuttuvassa asiakasvirrassa. Nykyistä asiantuntijatyötä kuormittavat työn hajanaisuus, monikanavaisuus ja yksin tekeminen. Uudessa, lähitulevaisuuden toimintatavassa halutaan nähdä nykyistä laajempaa ja johdonmukaisempaa yhteistyötä sekä yhteiskehittämistä.

Alustava yhteenveto työpajojen tuloksista

Muutos uudenlaiseen toimintamalliin edellyttää useita asioita, muun muassa nykyistä vahvempaa työkuormituksen ja ajankäytön hallinnan tunnetta. Mahdollisuus vaikuttaa omaan työhön on keskeinen osa ammatillista toimijuutta. Toimijuus ilmenee työntekijän osallistumisena työyhteisönsä

toimintaan sekä kokemuksiin vaikuttamisesta ja valinnoista (Eteläpelto ym. 2021).

Johdon tuki on välttämätön, jotta tavoiteltava uusi toimintamalli saadaan käytäntöön. Hankkeen johdon työpajoissa (2 kpl) pureudutaan työpajoista saatuihin tuloksiin sekä edistetään tulevaisuuden innovatiivista yhteistyön kehittämistä. Yhteisenä tavoitteena on vakiinnuttaa parhaat käytännöt osaksi molempien organisaatioiden toimintaa joko sisäisesti tai organisaatioiden yhteistyön toimintatavoiksi.

Työhön mielekkyyttä ja motivaatiota

Oamkin Luonnonvara-alan ja ProAgria Oulun yhteistyöltä odotetaan monia positiivisia vaikutuksia työn vaikuttavuuteen ja tuottavuuteen sekä ennen kaikkea työhyvinvointiin. Vuorovaikutuksessa hyvät käytännöt ja hiljainen tieto leviävät, toisilta opitaan ja uusia käytänteitä kehitetään yhdessä. Hallinnan tunne paranee vertaistuen kautta.

Oamkin Luonnonvara-alalla odotukset kohdistuvat opetuksen ja hanketyön kehittämiseen. Syvenevä yhteistyö ProAgria Oulun kanssa luo opiskelijoiden työssäoppimiselle hyvät mahdollisuudet ja tuottaa lisäarvoa opetukseen. Työssäoppiminen tarjoaa ProAgria Oululle mahdollisuuden tutustua potentiaalisiin tulevaisuuden työntekijöihin ja perehdyttää heitä asiantuntijatyöhön. Opintojaksoilla toteutettavat projektit tuottavat oppimista ja uutta tietoa molemmille organisaatioille. On tärkeää, että molemmat osapuolet kokevat hyötyvänsä yhteistyöstä.

Lähteet

Eteläpelto Anneli, Vähäsantanen Katja, Hökkä Päivi & Palo-niemi Susanna. 2017. Tutkimus- ja kehittämishankkeen tausta ja lähtökohdat. Teoksessa Ammatillinen toimijuus. Rakennetta, mittari ja tuki (Katja Vähäsantanen, Susanna Palo-niemi, Päivi Hökkä & Anneli Eteläpelto). Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino. Hakupäivä 22.10.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6980-6>.

Salmi, Anne, Nevanperä, Nina, Hannonen, Heli, Turpeinen, Merja, Vehviläinen, Sanna, Lusa, Sirpa, Punakallio, Anne, Mänttari, Satu, Kempainen, Susanna, Tuominen, Eva & Laitinen Jaana 2018. Sytyttäjä - Työpajamalli työhyvinvoinnin ja työkyvyn edistämiseen. Työterveyslaitos. Hakupäivä 26.11.2021. <https://www.ttl.fi/wp-content/uploads/2016/11/Sy-tyttaja.pdf>.

Työterveyslaitos. 2021. Työkykytalo. Hakupäivä 26.11.2021. <https://www.ttl.fi/tyoyhteiso/tyokykytalo/>.